

Луцький М.Г.

Національний авіаційний університет

ТРАНСФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ З МЕТОЮ ДОСЯГНЕННЯ ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

Стаття досліджує ефективність державного управління як співвідношення результатів досягнення соціальних цілей, результатів та використаних ресурсів. У сучасних умовах ефективність державного управління стає все більш важливою, оскільки від неї залежать стабільність і міцність державних інститутів та рівень демократизації всіх складників суспільного життя. Дотепер відсутня єдина думка щодо оптимальної оцінки ефективності державного управління, що зумовлює потребу в упровадженні нових підходів до оцінки сучасного стану та визначення пріоритетів та завдань державної політики. Взаємодія різних елементів управління щодо виконання основних функцій та завдань держави може забезпечити життєдіяльність усього суспільства. Ефективність державного управління залежить від багатьох чинників, тому потрібен індивідуальний підхід до кожного об'єкта управління і розроблення індивідуальної системи критеріїв та показників оцінювання ефективності функціонування об'єкта державного управління. З метою підвищення ефективності державного управління необхідне впровадження електронного урядування як форми організації державного управління, що сприятиме підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади. Ефективність державного управління відображає різні аспекти досягнення загальних цілей управління державою та якість послуг, які надаються населенню відповідно до ресурсів, що виділяються для виконання відповідних управлінських дій. Розвиток електронного урядування та демократичних процесів відіграє важливу роль у забезпеченні економічного та соціального прогресу в державі. Це пов'язано зі застосуванням загальноновизнаної системи демократичних цінностей, зокрема з участю громадян та інститутів громадянського суспільства в процесах формування та реалізації державної політики. Розвиток інформаційно-телекомунікаційних технологій дозволяє розширювати можливості участі громадян у процесах державотворення та державного управління, і все більше застосовуються інструменти електронної демократії.

Ключові слова: державна політика, ефективність управління, інформатизація.

Постановка проблеми. Глобалізація та динамічний світовий розвиток визначають діяльність, характеристики та наслідки державної політики. Правила державного управління залежать від системи цінностей у суспільстві. Історичні виклики, що постали перед Україною в сучасних умовах, передбачають формування ефективної системи взаємовідносин між усіма соціальними суб'єктами та їх зростаючу роль у розвитку науки і технологій, зміцненні обороноздатності країни, прийнятті суспільнозначущих рішень та формуванні національних стратегій розвитку. Трансформація системи управління є складним і довготривалим історичним процесом, і оскільки суспільство є детермінантою цього процесу як основацінностей і ресурсів системи управління, функції уряду мають відношення до суспільства в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблематики досягнення ефек-

тивної державної політики, вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на державотворчі процеси активно розглядається в роботах вітчизняних науковців. Питання має глибинний характер, та потребують розгляду основ публічної політики та її впливу на складові практики державного управління. Серед робіт Є. Афонін, О. Титаренко, С. Ситник, О. Оболенський, В. Троцинський, Г. Ситник, І. Рейтерович; зарубіжні дослідники Р. Гудін, Дж. Кларк, Г. Куріан, М. Моран, М. Рейн, Д. Савицький також заклали основу для досліджуваного явища.

Мета статті – аналіз трансформаційних процесів в державній політиці в сучасних умовах з метою досягнення її ефективності.

Виклад основного матеріалу. Ефективна державна політика передбачає, вплив сучасних геополітичних, економічних, соціальних, культурних тенденцій, вплив війни в Україні визначає основні переваги державної політики, маючи акцент на

державній безпеці та соціальному рівні. Соціальні процеси залежать від економічних, демографічних, екологічних та інших змін, у тому числі від соціальних установ, медичних та освітніх систем.

Ефективність урядової влади – це ідея, яка визначає співвідношення між результатами та досягненням соціальних цілей, результати та застосування державних ресурсів, які є найкращими результатами задоволення соціальних потреб та інтересів, що узгоджуються з державними ресурсами.

Синхронізація ефективності державної системи управління відбувається сьогодні в спеціальній (соціальній ефективності) та кількості вимірів. Серед них: система роботи, економіка життя у всесвітньому центрі (чистка, скорочення робочої системи) і т. д.; фінансування управління (короткі витрати на керування і т. д.); обчислення економіки (вчасна тривалість контрольних циклів) за допомогою інформаційної технології [1].

Ефективність громадського управління – це не лише співвідношення результатів і витрат, але й досягнення соціальних благ. Ефективність уряду – це складна ідея, яка залежить від багатьох факторів, у тому числі від економіки, соціального, політичного, організаційного та іншого чинника. Оскільки не існувало єдиної універсальної системи цінування ефективності уряду, було очевидно, що ефективність обчислень цілей, цілей, завдань, усіх питань щодо національного інституту, який не є загальноприйнятим. Отже, ми по праву ставимося до кожного об'єкта, який відповідає за управління та формування кожної системи норм та оцінки ефективності об'єкту державного управління.

Основні заходи, виконання яких направлено на підвищення ефективності діяльності органів державної влади можна окреслити в наступній напрямках: запровадження електронних послуг, у тому числі адміністративних, в усіх сферах суспільного життя, а також надання інтегрованих електронних послуг; розвиток електронних публічних закупівель, електронних договорів і рахунків, електронних аукціонів; стимулювання використання електронних послуг фізичними та юридичними особами; стимулювання розвитку на базі відкритих даних загальнодоступних проектів і сервісів (соціальних, громадських, медійних та комерційних), у тому числі у співпраці з органами влади, для підвищення відкритості та ефективності їх діяльності, надання якісних послуг та розвитку інноваційного бізнесу; розвиток інструментів «відкритий

бюджет», «громадський бюджет», он-лайн обговорення проектів нормативно-правових актів та інших інструментів участі громадян у прийнятті управлінських рішень; запровадження електронних форм зворотного зв'язку на офіційних веб-сайтах органів влади, у тому числі тематичних, для отримання якісного зворотного зв'язку з різних питань; стимулювання використання електронних інструментів залучення громадян та підтримка громадських ініціатив у сфері електронного урядування; запровадження системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів; розвиток систем внутрішнього електронного документообігу в органах влади та системи електронної взаємодії органів виконавчої влади; формування базової інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури електронного урядування шляхом запровадження, розвитку та взаємодії державних інформаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем (системи електронної взаємодії органів виконавчої влади; системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів; інтегрована система електронної ідентифікації та аутентифікації; електронний кабінет громадянина; захищені центри обробки даних, у тому числі з використанням хмарних технологій; надійний захист персональних даних та прав на приватність особи з метою зміцнення довіри до он-лайн середовища; формування ефективної системи управління проектами з інформатизації та електронного урядування в органах влади, у тому числі вимог до розроблення, оцінки інвестицій та результативності таких проектів; забезпечення багаторазового використання інформаційно-телекомунікаційних систем з метою мінімізації бюджетних витрат та створення дублюючих систем та рішень; розвиток міжнародного співробітництва та інтеграція до загальноєвропейських проектів з розвитку електронного урядування; сприяння популяризації електронного урядування в Україні).

Сьогодні більшість високо розвинених країн Заходу розвиваються в напрямку поширення публічного управління: поєднанням демократії, лібералізму державної влади та взаємодією між органами влади на усіх рівнях. В Білій книзі Європейського урядування говориться, що державна влада гарантує державну політику, яка в результаті переходу від політики вимагає відповідальності від керівників особистої співпраці з кожним громадянином та інституціями громадянського суспільства.

Важливим є досягнення рівноваги адміністративних та політичних систем управління, де можна було б застосувати політику, яка б гарантувала державну та професійну політику.

Європейські аналітики асоціюють оцінку ефективності з якістю і пропонують враховувати чинники, що можуть впливати на національну конкурентоспроможність в категоріях збільшення зайнятості, створення доданої вартості та заохочення конкуренції. Серед них називають: загальне державне управління (ефективність урядування); інструменти модернізації державного управління (наприклад, електронне урядування, стратегічне управління людськими ресурсами, використання інструментів, що ґрунтуються на досвіді); адміністративний тягар на бізнес (час та вартість започаткування бізнесу, час, необхідний на отримання ліцензій, податковий тягар), ефективність системи цивільного права, корупція (в тому числі нерегулярні платежі та хабарі, розкрадання державних коштів). Враховуючи визначення якості як ступеня вартості, придатності (застосування) певної речі або властивості для використання за призначенням, сукупність характеристик продукту (товару чи послуги) стосовно його здатності задовольняти встановлені і передбачувані норми і вимоги, слід вказати, що якість державного управління відображає ту частину ефективності, яка виражається в загальному ефекті функціонування системи державного управління – отриманні населенням послуг публічного сектору за умов посилення тиску на державний бюджет.

Ефективність державного управління являє собою багатоаспектне поняття, яке відображає ступінь досягнення загальних цілей державного управління і якість надання послуг населенню у співвідношенні з ресурсним забезпеченням відповідної владно управлінської діяльності. Методичний підхід до оцінки ефективності державного управління повинен враховувати такі її складові, як:

1) експертну оцінку результатів впливу державних органів на державний суверенітет, конкурентоспроможність, економічне зростання, суспільну злагоду та ін.;

2) оцінку чинників та інструментів забезпечення якості надання публічних послуг (використання інструментів та технологій, що підвищують ефективність управлінського впливу, створення умов транспарентності суспільного, в тому числі владного, середовища, раціональності законодавчого поля, відсутність корупції та ін.);

3) ефективність реалізації окремих регуляторних елементів (наприклад, використання бюджетних коштів, управління держборгом та ін.) і діяльності окремих державних органів влади як організацій.

У ринкових умовах держава бере участь у формуванні та реалізації державної економічної політики, регулює та контролює економічні відносини. В умовах ринкових відносин держава є рівнозначним суб'єктом господарювання та важливою складовою у національному виробництві країни [2]. Держава через свій апарат, який є рівноправним суб'єктом ринкових відносин і який розпоряджається державною власністю, регулює та контролює фондові ринки, ринки нерухомості, ресурсів, зокрема фінансові, мобілізує та розподіляє ресурси за допомогою податків, тарифів, митних, акцизних та інших зборів, пільг, квот, субсидій, субвенцій, кредитів, лімітів тощо. Державний апарат має також відстежувати всі зміни ринкової кон'юнктури з метою внесення відповідних коректив до нормативно-правових актів і своїх дій, суворо стежити за дотриманням положень і вимог цих актів, установлених правил і застосовувати економічні та адміністративні заходи впливу. Держава постійно унормовує правила та процедури функціонування сучасного ринку, що використовуються нею для забезпечення життєдіяльності всього суспільства. Виходячи з цього, функціональна та структурна складові державного апарату мають відповідати потребам ринку, державний апарат має постійно змінюватися, перебувати в постійному русі й розвитку [4].

Основне призначення органів державної влади полягає у створенні та підтриманні умов для забезпечення високого рівня добробуту населення, тому доцільно оцінювати ефективність діяльності органу на всіх етапах їх діяльності: при визначенні цілей державної політики та їх реалізації (оцінка їх спрямованості та здатності забезпечити їх реалізацію. Використання конкретних показників, зокрема: загальної мінімізації витрат, недопущення втрат, задоволення запитів громадян тощо, оцінюється практична діяльність державного органу); при правовому їх закріпленні або затвердженні; при визначенні необхідних та достатніх ресурсів (співвідношення результатів, фактично отриманих з цими, що могли бути отримані шляхом використання цих ресурсів); при наданні послуг або виробництві товарів з метою реалізації визначених цілей (кінцевою метою є не самі послуги чи товари як такі, а їх спроможність задовольняти інтереси користувачів та платників

податків); при оцінюванні досягнення визначених цілей (оцінка заздалегідь підготовлених експертів та опитування громадян з приводу задоволення населення реалізацією цілей діяльності органу управління. Оцінюється: ступінь виконання поставлених перед органом завдань; адекватність якості наданих послуг потребам громадян, їх готовність сплачувати ці послуги; задоволення громадян діяльністю даного органу тощо).

Електронне урядування як форма організації публічного управління є одним з інструментів розвитку інформаційного суспільства, що забезпечує підвищення ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів публічної влади та місцевого самоврядування, дієвість якого підтверджується успішним досвідом країн – лідерів із реалізації механізмів електронного урядування. Цей спосіб організації державного управління дозволяє громадянам, бізнесу та некомерційним організаціям звертатися до органів публічної влади у віддалений спосіб та в режимі реального часу, отже суттєво спрощує та підвищує ефективність процесу комунікації між даними суб'єктами.

В національній економіці України протягом 2022 року відбулись значні кроки у розвитку сфери інформатизації, серед яких реалізація проєктів з цифрової трансформації нотаріату (е-нотаріат) та товарно-транспортних накладних (е-ТТН); модернізація та розвиток транспортних реєстрів Міністерства внутрішніх справ України з метою надання цифрових послуг з реєстрації та перереєстрації авто в «Дії», видання цифрових посвідчень водія тощо; упровадження в Україні Фондом «Східна Європа» та Фондом «Innovabridge» Програми «Електронне урядування задля підзвітності влади та участі громади»; підтримка економіки України шляхом придбання військових облігацій у застосунку «Дія»; тестування програми доступного креди-

тування «Оселя». Наближення положень національного законодавства до європейських вимог у сферах електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг. Ухвалення Верховною радою України закону про е-резидентство для іноземних підприємців та креативних лідерів, які мають можливість дистанційно вести свій бізнес в Україні, відкривати банківські рахунки та сплачувати податки на вигідних умовах.

Упровадження запланованих заходів сприятиме цифровій трансформації економіки задля забезпечення стійкості та гнучкості нашої держави й інтеграції України до міжнародного цифрового простору на стратегічних засадах. Підвищення цифрового потенціалу українських компаній, їх структурної модернізації та, як наслідок, посилення їхньої стійкості в післявоєнний період.

Розвиток сфери інформатизації сприяє тісному зв'язку та зворотній комунікації в суспільстві, зростанню довіри до влади та формує ефективність державної політики.

Висновки і пропозиції. Таким чином, в трактуванні поняття «ефективність державного управління» варто враховувати наступні змістові аспекти: конкретний ефект державного управління полягає в наданні населенню певних послуг; загальний ефект державного управління полягає в цілеспрямованій зміні інтенсивності, характеру та різноманітності протікання певних суспільних процесів, що має на меті забезпечення конкурентоспроможності, економічного зростання, добробуту населення, безпеки та цілісності суспільства; ефективність функціонування системи державного управління виражається в якості послуг, які вона надає, ступені досягнення загального ефекту її функціонування і у показниках використання ресурсів на забезпечення якості і загального ефекту кожним органом державної влади і їх сукупністю в цілому.

Список літератури:

1. Юсеф Н.Н., Артеменко А.І. Ефективність державного управління в період глобалізації. Науковий вісник: Державне управління. 2020. 2(2(4)). [https://doi.org/10.32689/2618-0065-2020-2\(4\)-391-397](https://doi.org/10.32689/2618-0065-2020-2(4)-391-397)
2. Сальнікова О.Ф. Ефективність державного управління. Науковий вісник: Державне управління. 2019. (1(1)), 100–112. <https://doi.org/10.32689/2618-0065-2018-1/1-100-112>
3. Лелеченко А. П. Механізми забезпечення внутрішньополітичної безпеки в умовах демократизації громадянського суспільства. *Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток»*. №3, 2022.
4. Коваленко Є.О. Методологія оцінювання ефективності державного управління якістю життя населення: монографія. Право та державне управління. 2016. 70 с.
5. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія / За заг. ред. Сергія Чернова, Валентини Воронкової, Віктора Банаха, Олександра Сосніна, Пранаса Жукаускаса, Йоліти Ввайнхардт, Регіни Андрюкайтене; Запоріж. держ. інж. акад. Запоріжжя: ЗДІА, 2017. 602 с.

6. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія / За заг. ред. Сергія Чернова, Валентини Воронкової, Віктора Банаха, Олександра Сосніна, Пранаса Жукаускаса, Йоліти Ввайнхардт, Регіни Андрюкайтене; Запоріж. держ. інж. акад. Запоріжжя: ЗДІА, 2017. 602 с.

Lutskyi M.H. TRANSFORMATION OF STATE POLICY IN MODERN CONDITIONS WITH THE PURPOSE OF ACHIEVING ITS EFFICIENCY

The article is devoted to the study of the issue of management efficiency as a ratio of results and achieved social goals, results and used resources, that is, it is an activity with the best possible results of meeting public needs and interests in the conditions of resource regulation by the state. In modern conditions, solving the problem of improving the management system in state institutions and determining the efficiency of state management comes to the fore. The stability and strength of state institutions and the level of democratization of all components of social life depend on the successful definition of this problem. Until now, there is no consensus on the optimal assessment of the effectiveness of public administration, which necessitates the introduction of new approaches to assessing the current state and determining the priorities and tasks of state policy, filling its concepts, state programs with practical achievements, new theoretical provisions with an orientation to world standards. The interaction of various management elements regarding the performance of the main functions and tasks of the state can ensure the vital activity of the entire society. The effectiveness of public administration is not only the ratio between results and costs, but also the achievement of socially significant results at socially justified costs. The effectiveness of public administration is a complex concept that depends on many factors, including economic, social, political, organizational, etc. Therefore, the implementation of an individual approach to each object of administration and the development of an individual system of criteria and indicators for evaluating the effectiveness of the functioning of the object of state administration are quite legitimate. Modern society is fundamentally connected with information and communication technologies, and therefore, today any management is aware of the need to develop electronic management institutes. The issue of increasing the efficiency of public administration largely concerns the introduction of electronic governance as a form of public administration organization that contributes to increasing the efficiency, openness and transparency of the activities of state authorities and local self-government bodies with the use of information and telecommunication technologies for the formation of a new type of state, focused on meeting the needs of citizens.

Key words: state policy, management efficiency, informatization.